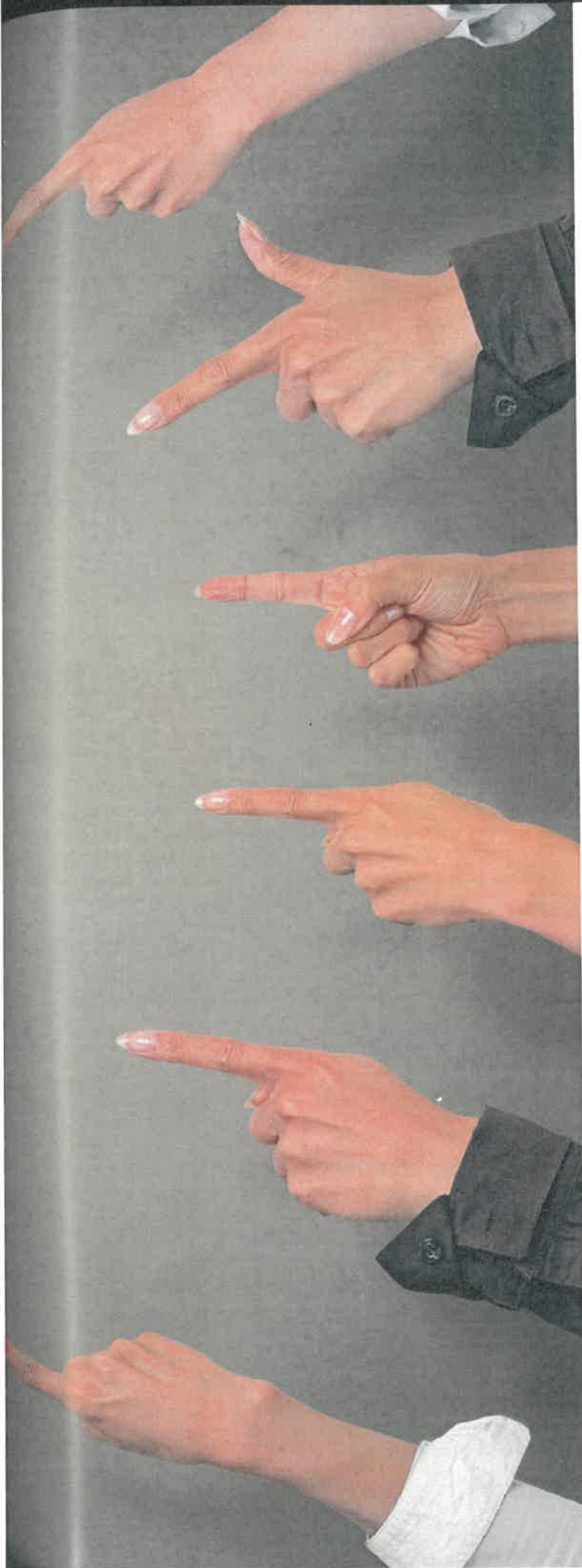

De aansprakelijkheid van de beschermingsbewindvoerder is niet zomaar gegeven

Je ontvangt een claim van een cliënt of een andere belanghebbende. Hoe zit het nu precies met jouw aansprakelijkheid als bewindvoerder, hoe moet deze worden aangetoond en wat moet je doen als je een claim krijgt?

Door: mr. Lisette de Haan - V&A Advocaten

De claimcultuur is er al langer, ook in Nederland. Als er iets een keer minder goed gaat, bestaat al snel de neiging een claim in te stellen en iemand financieel verantwoordelijk te houden voor de gevolgen. Dat geldt in zijn algemeenheid, en het geldt zeker ook binnen het vak van beschermingsbewindvoering. Sterker nog, bij deze vorm van bewindvoering is het zo dat de kantonrechter bij een overgang van het beschermingsbewind van de ene bewindvoerder naar de andere (eigenhandig en proactief) aan de orde stelt of alles wel goed is gegaan tijdens het aflopende bewind. Mochten er zaken niet goed zijn gegaan, dan is er namelijk mogelijk een aanleiding voor het instellen van een claim. Dat is best bijzonder. Als ik een dossier overdraag aan een andere advocaat, krijgt deze niet de opdracht van een rechter om te onderzoeken of ik mijn werk wel goed heb gedaan.

Aansprakelijk ben je pas als voldaan is aan de voorwaarden die het aansprakelijkheidsrecht daarvoor formuleert

Belangrijk om te beseffen is dat het niet per se zo hoeft te zijn dat meteen de aansprakelijkheid van die bewindvoerder gegeven is, als het resultaat van de inspanningen van de beschermingsbewindvoerder achterblijft. Het uitgangspunt naar Nederlands recht is om te beginnen nog altijd dat iedereen zijn eigen schade draagt. Dat dreigt nog weleens naar de achtergrond te verdwijnen (onder het mom: pech moet weg), maar dat is niet terecht. Aansprakelijk ben je pas als voldaan is aan de voorwaarden die het aansprakelijkheidsrecht daarvoor formuleert. Aansprakelijkheid is de uitzondering op de regel. In dit artikel leg ik dit uit, waarbij ik me (uiteraard) toespits op de aansprakelijkheid van de beschermingsbewindvoerder.

Wanneer kan een bewindvoerder aansprakelijk zijn?

Een beschermingsbewindvoerder kan aansprakelijk zijn als deze een fout heeft gemaakt die voor de onderbewindgestelde tot schade (financieel nadeel) heeft geleid. Niet alles wat minder goed gaat, levert een fout op in de zin van het aansprakelijkheidsrecht. Niet alle fouten leiden bovendien tot schade voor de onderbewindgestelde. >>>

Stel dat iemand in de problematische schulden zit en er voor die persoon een minnelijk schuldentraject op stapel staat. Dan mag niet zomaar een schuldeiser worden betaald en een andere schuldeiser niet. De bewindvoerder die zich houdt aan deze voorwaarden voor een minnelijk traject maakt geen fout. Omdat er niet wordt betaald, aan die ene schuldeiser, loopt de rente op. Dat is schade voor de onderbewindgestelde, maar deze schade is niet het gevolg van een fout van de bewindvoerder. Maakt de bewindvoerder wel een fout, omdat een nota wél betaald had moeten worden, dan hoeft dat nog niet per se tot schade voor de onderbewindgestelde te lijden als andere facturen wél betaald worden. De ene schuld loopt weliswaar op in deze situatie, maar de andere wordt (in zoverre) gedelgd. In het vermogen van de benadeelde, verandert er feitelijk niets. In dit geval is er van schade geen sprake.

Maatmannen-criterium

Het startpunt bij de beoordeling van claims tegen de beschermingsbewindvoerder, is art. 1:444 van het Burgerlijk Wetboek ("BW"). Daarin is bepaald dat de beschermingsbewindvoerder ten opzichte van de rechtshabende aansprakelijk is als hij in de zorg van een goed beschermingsbewindvoerder tekort schiet (tenzij de tekortkoming hem niet kan worden toegerekend). Schiet de beschermingsbewindvoerder tekort, dan wordt ook wel gesproken van 'slecht bewind'. Óf de beschermingsbewindvoerder zich schuldig heeft gemaakt aan slecht bewind en op die grond aansprakelijk is jegens de rechtshabende, wordt beoordeeld aan de hand van het zogeheten maatmannen-criterium dat in de rechtspraak is ontwikkeld. Maatgevend is wat een redelijk handelend en redelijk bekwaam beschermingsbewindvoerder, onder de gegeven omstandigheden, zou hebben gedaan. Daarbij moeten alle relevante omstandigheden worden meegewogen. Het is aan de claimant om allereerst de fout aannemelijk te maken. Dat is dus de eerste hobbel op weg naar een succesvolle claim tegen de bewindvoerder.

Schadeberekening

Als de conclusie eenmaal moet worden getrokken dat er sprake is van een fout ('slecht bewind'), komt de vervolgvraag op wat de consequenties daarvan zijn in de verhouding tot de rechtshabende. Het is aan de claimant om aan te tonen dát er sprake is van consequenties, en ook welke dat zijn. Dat is een tweede belangrijke hobbel die de claimant moet nemen op weg naar een succesvolle claim. Om dit te kunnen begrijpen moet je weten dat het systeem van schadevergoeding zo in elkaar zit dat degene die de schade lijdt, dus: de claimant, in financiële zin moet worden teruggebracht in de situatie zonder de fout. Oftewel, bij de schadeberekening moet de werkelijke situatie waarin de claimant zich bevindt worden afgezet tegen de hypothetische situatie waarin hij zich zou hebben bevonden als de fout niet gemaakt zou zijn. Het verschil, uitgedrukt in geld, is de schade die voor vergoeding in aanmerking komt.

Voorbeeld: 'bewindvoerder verzuimt huurtoeslag aan te vragen'

Stel je verzuimt als beschermingsbewindvoerder van meneer X om huurtoeslag voor hem aan te vragen, terwijl meneer X daar wel recht op heeft. Meneer X treft zelf geen enkele blaam. Hij heeft netjes alle benodigde financiële informatie aangeleverd. Meneer X loopt hierdoor de huurtoeslag van € 1.000,-- mis. Dit is niet meer recht te zetten. Meneer X klaagt bij de bewindrechter, en claimt het bedrag van € 1.000,-- van jou.

Het uitgangspunt is hier dat de beschermingsbewindvoerder een fout heeft gemaakt. Het regelen van huurtoeslag behoort tot de taken van de beschermingsbewindvoerder. Het ten onrechte niet-ervullen van die taak levert slecht bewind op. De vervolgvraag is dan of meneer X als gevolg van de fout van de beschermingsbewindvoerder de door de onderbewindgestelde opgevoerde schade heeft geleden. Ja, want meneer X moet huurtoeslag missen, dat niet zo zou zijn geweest als de bewindvoerder zijn werk goed had gedaan.

De schade die meneer X lijdt, waarvoor de bewindvoerder aansprakelijk is, wordt helder door de werkelijke situatie met de fout van de beschermingsbewindvoerder, af te zetten tegen de hypothetische situatie zonder de fout. Toegespitst op de claim van meneer X: hij zou € 1.000,- 'rijker' zijn geweest. De vergoeding waarop meneer X aanspraak heeft op basis van zijn claim, bedraagt € 1.000,-. Meneer X treft zelf geen blaam, dus het bedrag van € 1.000,- kan door de rechter worden toegewezen.

Geen overcompensatie

Stel nu dat meneer X, naast de gemiste huurtoeslag, ook restitutie van het bewindvoerdersloon vordert op dezelfde grond. Dus: meneer X zegt dat de bewindvoerder, vanwege het verzuim ter zake van de huurtoeslag, ook gekort moet worden op het bewindvoerdersloon. Hoe pakt dit uit?

Dat deel van de vordering is niet toewijsbaar. Meneer X heeft zijn schade immers al vergoed gekregen door het bedrag van € 1.000,- dat hij heeft ontvangen. Tegenover het bewindvoerdersloon staat het werk van de bewindvoerder, dat gedaan is. Het bewindvoerdersloon was meneer X in beide situaties verschuldigd. Als meneer X ook dat loon niet zou hoeven betalen, zou de bewindvoerder gratis hebben gewerkt én de huurtoeslag hebben vergoed. Meneer X zou dan ten onrechte worden overgecompenseerd. Dat past niet binnen ons aansprakelijkheidsrecht. De partij die schadeplichtig is, hoeft nooit méér schade te vergoeden dan de claimant daadwerkelijk heeft geleden.

Het is aan de claimant om aan te tonen dát er sprake is van consequenties, en ook welke dat zijn

Korting op het bewindvoerdersloon?

Restitutie van een deel van het bewindvoerdersloon is een schadevergoedingsvordering die in de praktijk veelvuldig wordt ingesteld. Op zich kan zo'n vordering onder omstandigheden best worden toegewezen. De rechter kan de schadeomvang namelijk op grond van de wet schatten als nauwkeurige vaststelling niet mogelijk is. Als het geschort heeft aan de dienstverlening en het is aannemelijk dat de rechthebbende daardoor op enigerlei wijze nadeel heeft geleden, kan het dus niet onlogisch zijn de kwaliteit van de dienstverlening op een lager bedrag dan het bewindvoerdersloon te waarderen. Wat echter dus niet kan, althans niet met succes, is én de schade die het gevolg is van een fout van de beschermingsbewindvoerder vorderen én daarbovenop een korting te vorderen op het bewindvoerdersloon voor precies dezelfde fout. Dat leidt namelijk tot overcompensatie, dat niet past binnen het systeem.

Meld een claim gelijk bij je verzekeraar!

De boodschap, die ik met dit artikel wil geven, is dat er echt wel wat voor nodig is om met succes aansprakelijk te kunnen worden gehouden als beschermingsbewindvoerder. De bal qua bewijslevering ligt daarbij bij de onderbewindgestelde. Tegelijkertijd is het zo dat claims ook wél gerechtvaardigd kunnen zijn. Om er zeker van te zijn dat je niet zelf voor de kosten op moet draaien is het essentieel altijd zo snel mogelijk melding te maken van een claim (of een dreiging daarvan) bij de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar. Dat geldt zeker óók als je door de kantonrechter wordt opgeroepen om te worden gehoord over het bewind. Niet zelden beoordeelt de rechter tijdens dat verhoor óf je aansprakelijk bent. Als dat zo blijkt te zijn en de verzekeraar wordt pas achteraf geïnformeerd, is dat vragen om problemen qua verzekeringsdekking. <<<